

Cuprins

Prefață	7
Explicații aferente modalității de citare	9
Lista abrevierilor utilizate	11
TITLUL I. INTRODUCERE	17
Capitolul 1. Proba: noțiune, importanță, istoric	17
Secțiunea 1. Noțiunea de probă	17
Secțiunea 2. Importanța probei în procesul penal	19
Secțiunea 3. Scurte repere istorice din perspectiva evoluției conceptelor privind proba în procesul penal	21
3.1. Sistemul primitiv sau empiric	21
3.2. Sistemul religios sau teocratic	21
3.3. Sistemul legal sau sistemul probelor legale	24
3.4. Sistemul liberal sau sentimental	26
3.5. Sistemul științific sau pozitivist (faza tehnică)	27
3.6. Sistemul mixt	27
Secțiunea 4. Procesul penal inchizitorial și procesul penal acuzatorial (adversial)	28
4.1. Sistemul inchizitorial	28
4.2. Sistemul acuzatorial	30
4.3. Diferențe între cele două modele: inchizitorial și acuzatorial. Concluzii	32
Capitolul 2. Obiectul probei (<i>thema probandum</i>)	35
Secțiunea 1. Conținut	35
Secțiunea 2. Faptele și împrejurările ce trebuie dovedite	38
2.1. Împrejurări care se referă la fondul cauzei	39
2.2. Împrejurări care se referă la normala desfășurare a procesului penal	41
Secțiunea 3. Faptele și împrejurările care nu trebuie dovedite (dispensa de probă)	41
3.1. Prezumțiile	41
3.2. Faptele evidente (<i>evidentia facti</i>)	44
3.3. Faptele notorii sau de notorietate publică (<i>notorium non est probandum</i>)	45
3.4. Faptele necontestate	46
Secțiunea 4. Faptele și împrejurările care pot fi dovedite	46
4.1. Faptele similare	46
4.2. Faptele auxiliare	47
4.3. Faptele negative determinate	48
Secțiunea 5. Faptele și împrejurările care nu pot fi dovedite	48
5.1. Prezumțiile legale absolute	48
5.2. Faptele contrare concepției comune despre lume	49

5.3. Faptele negative sau pozitive nedeterminate.....	50
5.4. Faptele și împrejurările de fapt a căror dovedire este interzisă prin lege.....	50
Secțiunea 6. Proba din auzite (<i>hearsay</i>)	50
6.1. Scurt istoric al „regulii împotriva «probei din auzite»” (<i>rule against hearsay</i>)	51
6.2. „Regula împotriva «probei din auzite»” în Regatul Unit: rațiuni și critici.....	52
6.3. „Regula împotriva «probei din auzite»” prin raportare la „Criminal Justice Act” din 2003 (Regatul Unit)	54
6.4. O succintă prezentare a „regulii împotriva «probei din auzite»” în Statele Unite ale Americii	55
6.5. Admisibilitatea „probei din auzite” în dreptul român	58
Capitolul 3. Relația dintre probe, mijloacele de probă și procedeele probatorii	60
Secțiunea 1. Definiția legală a probei	60
Secțiunea 2. Mijloacele de probă și procedeele probatorii. Noțiuni	62
Secțiunea 3. Principiul libertății mijloacelor de probă și clasificarea acestora	63
Secțiunea 4. Concluzii	64
Capitolul 4. Clasificarea probelor	65
4.1. După caracterul procesual sau natură	65
4.2. După sursa sau izvoarele probelor	66
4.3. După legătura probei cu obiectul acesteia	66
4.4. După obiect.....	67
4.5. Probe numite și probe nenumite.....	68
Capitolul 5. Rolul probei în construirea adevărului în procesul penal.	
Adevărul obiectiv și adevărul judiciar	70
Secțiunea 1. Adevărul. Noțiune. Semnificație.....	70
Secțiunea 2. Principiul aflării adevărului în dreptul național	73
Concluziile Titlului I	77
TITLUL II. PRINCIPIILE CARE GUVERNEAZĂ PROCESUL PENAL ȘI LEGĂTURA ACESTORA CU INSTITUȚIA PROBELOR. PRINCIPIILE SPECIFICE ADMINISTRĂRII PROBELOR	80
Capitolul 1. Câteva considerații referitoare la principiile directe ale procesului penal	80
Secțiunea 1. Principiul strictei legalități a procesului penal (<i>nulla justitia sine lege</i>)	81
Secțiunea 2. Principiul respectării prezumției de nevinovăție.....	82
2.1. Scurt istoric. Reglementare internațională.....	82
2.2. Reglementarea prezumției de nevinovăție în dreptul comparat.....	83
2.3. Reglementarea prezumției de nevinovăție în dreptul procesual penal român	84

2.4. Răsfângerea prezumției de nevinovăție asupra instituției probelor (sarcina probei)	86
Secțiunea 3. Caracterul echitabil al procesului penal.....	88
Secțiunea 4. Dreptul la apărare.....	89
4.1. Dreptul la apărare <i>stricto sensu</i>	89
4.2. Dreptul părților, al subiecților procesuali principali și al avocatului de a beneficia de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării	92
4.3. Dreptul suspectului sau inculpatului de a fi informat	93
Capitolul 2. Principiile care guvernează administrarea probelor	94
Secțiunea 1. Principiul libertății probei	94
Secțiunea 2. Principiul loialității în administrarea probelor	95
2.1. Principiul loialității administrării probelor în dreptul comparat	96
2.2. Principiul loialității probelor în jurisprudența CEDO. Câteva considerații	99
Secțiunea 3. Principiul respectării demnității umane	101
Secțiunea 4. Principiul respectării surselor în unele situații speciale	102
Secțiunea 5. Principiul respectării drepturilor apărării.....	103
Secțiunea 6. Principiul respectării intimității vieții private.....	104
Concluziile Titlului al II-lea	106
TITLUL III. PROCEDURA DE ADMINISTRARE A PROBELOR	107
Capitolul 1. Conținut	107
Capitolul 2. Condițiile privind admisibilitatea probei	110
Secțiunea 1. Pertinența sau relevanța probei	111
Secțiunea 2. Utilitatea probei.....	113
Secțiunea 3. Legalitatea probei	114
Secțiunea 4. Posibilitatea obținerii probei	115
Capitolul 3. Procedura de administrare a probelor în faza de urmărire penală	117
Secțiunea 1. Obiectul și caracteristicile urmăririi penale în relație cu administrarea probelor.....	117
1.1. Caracterul nepublic al urmăririi penale [art. 285 alin. (2) C.pr.pen.].....	118
1.2. Caracterul unilateral al urmăririi penale	119
1.3. Caracterul preponderent scris al urmăririi penale.....	120
Secțiunea 2. Administrarea probelor în diferite stadii procesuale ale fazei de urmărire penală.....	121
2.1. Administrarea probelor după începerea urmăririi penale <i>in rem</i>	123
2.2. Administrarea probelor după efectuarea în continuare a urmăririi penale și ulterior punerii în mișcare a acțiunii penale	127
Capitolul 4. Procedura de administrare a probelor în camera preliminară	130

Capitolul 5. Procedura de administrare a probelor în fața instanței.....	134
Secțiunea 1. Principiile care guvernează faza de judecată.....	134
1.1. Publicitatea ședinței de judecată	134
1.2. Nemijlocirea.....	135
1.3. Contradictorialitatea	137
1.4. Oralitatea	139
1.5. Egalitatea de arme	140
Secțiunea 2. Administrarea probelor în procedura abreviată	142
Secțiunea 3. Administrarea probelor în procedura comună	145
Secțiunea 4. Administrarea probelor în apel.....	150
Secțiunea 5. Administrarea probelor în ciclul extraordinar	151
5.1. Contestația în anulare	151
5.2. Revizuirea	153
5.3. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate	156
Capitolul 6. Propunerea de probe: titulari, atribuțiile organului judiciar	158
Secțiunea 1. Noțiuni.....	158
Secțiunea 2. Titulari, formă	158
2.1. Faza de urmărire penală.....	158
2.2. Faza de cameră preliminară	159
2.3. Faza de judecată.....	161
Secțiunea 3. Organul judiciar competent. Atribuții	161
3.1. Organul judiciar competent.....	161
3.2. Atribuțiile organului judiciar	162
Concluziile Titlului al III-lea	164
TITLUL IV. EXCLUDEREA PROBELOR ÎN DREPTUL COMPARAT	167
Capitolul 1. Invalidarea mijloacelor de probă obținute nelegal în common law	167
Secțiunea 1. Excluderea probelor în Regatul Unit.....	167
1.1. Scurte repere istorice privind regula excluderii în dreptul britanic	167
1.2. Cauza <i>R v. Sang</i> și jurisprudența ulterioară acesteia.....	169
1.3. Jurisprudența formată ca urmare a intrării în vigoare a <i>Police and Criminal Evidence Act 1984</i>	171
1.4. Principiile care justifică excluderea probelor în baza secțiunii 78 din <i>Police and Criminal Evidence Act 1984</i>	172
1.5. Concluzii	174
Secțiunea 2. Republica Irlanda	175
2.1. Cauza <i>People (AG) v. O'Brien</i>	175
2.2. Cauza <i>People (DPP) v. Kenny (1990)</i>	177
2.3. Teoria „fructelor pomului otrăvit”	180
Secțiunea 3. Statele Unite ale Americii.....	182
3.1. Dezvoltarea regulii de excludere	182

3.2. Excepții de la regula excluderii	187
3.3. Fructele pomului otrăvit	190
3.4. Justificarea regulii excluderii în Statele Unite ale Americii	190
3.5. Concluzii	191
Capitolul 2. Invalidarea mijloacelor de probă în sistemul continental	193
Secțiunea 1. Franța	193
Secțiunea 2. Italia	196
Secțiunea 3. Țările de Jos	197
Secțiunea 4. Slovenia	201
Concluziile Titlului al IV-lea	203
TITLUL V. EXCLUDEREA PROBELOR ÎN DREPTUL NAȚIONAL	206
Capitolul 1. Invalidarea mijloacelor de probă obținute în mod nelegal în lumina Codului de procedură penală anterior. Inexistența unei sancțiuni specifice. Recurgerea la sistemul nulității	206
1.1. Provocarea polițienească	207
1.2. Probele obținute prin violarea secretului profesional	208
1.3. Ascultările sau interceptarea comunicațiilor și a telecomunicațiilor private efectuate cu încălcarea dispozițiilor legale	208
1.4. Perchezițiile ilegal dispuse și executate cu violarea domiciliului	209
1.5. Declarațiile anonime ale martorilor	209
Capitolul 2. Sistemul mixt al invalidării mijloacelor de probă obținute nelegal în lumina Codului de procedură penală. Incoerență legislativă sau evoluție prin îmbinarea a două tradiții?	214
Secțiunea 1. Principiul loialității	214
1.1. Interzicerea folosirii violențelor, amenințărilor ori a altor mijloace de constrângere și a promisiunilor și îndemnurilor în scopul obținerii de probe	217
1.2. Prohibirea metodelor sau tehnicilor de ascultare care afectează capacitatea persoanei de a-și aminti și de a relata (în mod conștient și voluntar) faptele care constituie obiectul probei	219
1.3. Interzicerea provocării polițienești	224
Secțiunea 2. Principiul loialității administrării probelor cu referire la art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale	227
2.1. Tortura	227
2.2. Tratamentele inumane	229
2.3. Tratamentele degradante	230
Secțiunea 3. Prevederile cuprinse în art. 102 C.pr.pen.	231
Secțiunea 4. (In)existența unei sancțiuni specifice și recurgerea la sistemul nulității	233
4.1. Excluderea automată	235
4.2. Excluderea condiționată	241
Secțiunea 5. Sancționarea probelor obținute în mod nelegal	243

Secțiunea 6. Teoria probelor derivate sau teoria „fructelor pomului otrăvit”	245
Secțiunea 7. Procedura de excludere a probelor obținute în mod nelegal	248
7.1. Invalidarea mijloacelor de probă în faza de urmărire penală.....	248
7.2. Excluderea probelor în faza camerei preliminare.....	249
7.3. Invalidarea și excluderea mijloacelor de probă în faza de judecată	250
Secțiunea 8. Concluzii	252
Concluziile Titlului al V-lea	254
TITLUL VI. APRECIEREA PROBELOR ÎN DREPTUL COMPARAT	257
Capitolul 1. Standardul probei în <i>common law</i>	257
Secțiunea 1. O scurtă istorie a standardului „ <i>beyond any reasonable doubt</i> ”	257
1.1. Dezvoltarea teoretică a doctrinei dubiului rezonabil.....	258
1.2. Infiltrarea doctrinei dubiului rezonabil în jurisprudență.....	261
1.3. Juriul	266
Secțiunea 2. Standardul probei în Statele Unite ale Americii.....	269
2.1. Abordarea tripartită a standardului probei	269
2.2. Standardul probei prin raportare la <i>the Federal Sentencing Guidelines</i>	277
2.3. Evoluția standardului probei în jurisprudența ante și post <i>Federal Sentencing Guidelines</i>	284
2.4. Definirea conceptului „dincolo de orice îndoială rezonabilă” (<i>beyond any reasonable doubt</i>) și problema instruirii juraților laici	293
2.5. Prejudecăți care afectează jurații	296
2.6. A defini sau a nu defini standardul probei? Aceasta este întrebarea.....	300
2.6.1. Argumente împotriva definirii standardului probei (abordarea <i>say nothing</i>)	302
2.6.2. Argumente în favoarea definirii standardului probei (abordarea <i>say everything</i>).....	304
2.6.3. Alte clasificări doctrinare	313
2.7. Îndoiala rezonabilă, Curtea Supremă a Statelor Unite ale Americii și <i>The Federal Judicial Center</i>	315
2.7.1. Jurisprudența Curții Supreme a Statelor Unite ale Americii ante <i>Winship</i>	316
2.7.2. Jurisprudența Curții Supreme a Statelor Unite ale Americii post <i>Winship</i>	316
2.7.3. Instrucțiunile-model concepute de <i>The Federal Judicial Center</i>	324
2.8. Dincolo de orice îndoială rezonabilă – standard maleabil?.....	328
2.9. Concluzii	334
Secțiunea 3. Standardul probei în Regatul Unit.....	337
3.1. Formularea folosită de Lord Denning J. în cauza <i>Miller v. Minister of Pensions</i> (1947).....	337
3.2. Formularea folosită de Lord Goddard CJ în cauza <i>Summers</i> (1952)	338
Secțiunea 4. Standardul probei în Canada	343
Secțiunea 5. Standardul probei în Africa de Sud.....	354

Capitolul 2. Standardul probei în dreptul continental.....	355
Secțiunea 1. Standardul probei în Franța	355
Secțiunea 2. Standardul probei în Italia	356
Secțiunea 3. Standardul probei în China.....	358
Secțiunea 4. Standardul probei în Japonia	362
Concluziile Titlului al VI-lea	364
TITLUL VII. STANDARDUL PROBEI ÎN DREPTUL ROMÂN	371
Capitolul 1. Scurte precizări privind evoluția aprecierii probelor în dreptul procesual penal român.....	371
Secțiunea 1. Aprecierea probelor în Codul de procedură penală din 1864.....	371
Secțiunea 2. Aprecierea probelor în Codul de procedură penală din 1936	373
Secțiunea 3. Aprecierea probelor în Codul de procedură penală din 1968	376
3.1. Art. 63 C.pr.pen. 1968 – varianta în vigoare din 1 ianuarie 1969 și până în 29 aprilie 1997	376
3.2. Art. 63 alin. (2) C.pr.pen. 1968 – varianta în vigoare la data de 30 aprilie 1997.....	379
3.3. Neconstituționalitatea art. 63 alin. (2) C.pr.pen. 1968	380
3.4. Art. 63 alin. (2) C.pr.pen. 1968 – versiunea în vigoare la data de 1 ianuarie 2004	383
Capitolul 2. Aprecierea probelor și standardul probei prin raportare la prezumția de nevinovăție și sarcina probei.....	386
Secțiunea 1. Prezumția de nevinovăție	386
1.1. Prezumția de nevinovăție în Regatul Unit	386
1.2. Prezumția de nevinovăție în Statele Unite ale Americii.....	389
1.3. Prezumția de nevinovăție în Canada	393
1.4. Prezumția de nevinovăție în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.....	394
1.5. Prezumția de nevinovăție în Franța	396
1.6. Prezumția de nevinovăție în România.....	397
1.7. Funcțiile prezumției de nevinovăție	400
1.8. Consecințele prezumției de nevinovăție	401
Secțiunea 2. Sarcina probei	403
2.1. Scurte considerații despre sarcina probei în dreptul american, englez și canadian	403
2.2. Sarcina probei în dreptul român	406
Secțiunea 3. Principiul liberei aprecieri a probelor	410
Secțiunea 4. Standardul probei și aprecierea probelor în reglementarea română în vigoare – concept și diferențe	411
4.1. Standardul probei	411
4.2. Aprecierea probelor.....	413
4.3. Standardul probei prin raportare la dispozițiile cuprinse de art. 103 alin. (2) C.pr.pen.....	416
4.4. Standardul probei și corelarea acestuia cu regula <i>in dubio pro reo</i> – îndoiala care împiedică formarea convingerii.....	420

Capitolul 3. Momentele în care are loc aprecierea probelor în raport de fazele procesului penal.....	428
Secțiunea 1. Aprecierea probelor în faza de urmărire penală.....	428
1.1. Standardul probei pentru începerea urmăririi penale <i>in rem</i> [art. 305 alin. (1) C.pr.pen.]	428
1.2. Standardul probei pentru efectuarea în continuare a urmăririi penale [art. 305 alin. (3) C.pr.pen.]	430
1.3. Standardul probei pentru punerea în mișcare a acțiunii penale (art. 309 C.pr.pen.).....	431
1.4. Standardul probei pretins pentru luarea măsurilor preventive	432
1.5. Standardul probei pentru trimiterea în judecată și pentru clasare.....	437
Secțiunea 2. Aprecierea probelor de către judecătorul de cameră preliminară.....	439
2.1. Aprecierea probelor de către judecătorul de cameră preliminară în procedura plângerii împotriva soluțiilor de clasare (art. 341 C.pr.pen.)	439
2.1.1. Aprecierea probelor de către judecătorul de cameră preliminară în situația în care pronunță una dintre soluțiile prevăzute la art. 341 alin. (6) C.pr.pen.....	440
2.1.2. Aprecierea probelor de către judecătorul de cameră preliminară în situația în care pronunță una dintre soluțiile prevăzute la art. 341 alin. (7) C.pr.pen.....	441
2.2. Aprecierea probelor de către judecătorul de cameră preliminară în procedura de cameră preliminară (art. 342 C.pr.pen.).....	444
Secțiunea 3. Aprecierea probelor de către prima instanță și de către instanța de apel.....	447
3.1. Aprecierea probelor de către prima instanță	447
3.2. Aprecierea probelor de către instanța de apel	451
Secțiunea 4. Aprecierea probelor în căile extraordinare de atac	453
4.1. Contestația în anulare – cazul prevăzut de art. 426 lit. b) C.pr.pen.	453
4.2. Recursul în casație – cazul prevăzut de art. 438 alin. (1) pct. 7 C.pr.pen.	455
4.3. Revizuirea	457
4.4. Alte căi extraordinare de atac	460
4.5. Concluzii	460
Secțiunea 5. Valoarea probantă condiționată a declarațiilor martorilor anonimi	460
Secțiunea 6. Relația dintre standardul probei și motivarea hotărârilor	464
Concluziile Titlului al VII-lea.....	469
Concluzii.....	478
În loc de epilog	500
Bibliografie.....	501
Index.....	530